

Joululehti Tervakset *2011*

Sukuseura Tervo-Tervonen ry:n jäsenlehti

Seuran sukkokokous Sotkamossa

Sukukokous pidettiin lauantaina 23.7.2011 Sotkamossa hotelli Tuliketun tiloissa. Ennen varsinaista sukkokokousta oli seppeleen lasku sankarihaudoille (yläkuvat) ja nälkään kuolleiden muistomerkillle (keskellä) sekä käynti Sotkamons kotiseutumuseossa (alhaalla). Muistomerkeillä puhui seuran esimies Mikko Tervonen. Seppleet laskivat Aila ja Juha Tervo. Airueina olivat Marja-Leena Timonen ja Kirsti Tervo. Lisää sukkokokouskuvia löytyy lehden takakannesta.

Sotkamon kotiseutumuseossa oppaana toimi Väinö Tervo (oikealla).

Tässä numerossa

Sukukokouksen 2011 kuvasatoa	2
Hyvä sukuseuran jäsen	3
Sukuseuran uudet toimihenkilöt	4
Perhepalsta	5
Esa Tervosen muistolle	6
Ossi Tervonen 70 v	7
Näyttelijä Katja Tervo	9
Miika Tervonen - filosofian tohtori italialaisittain	10
Kuulumisia Moskovasta	12
Ilkka Tervonen Oy Sotkamossa	14
Pitäkää yhtä	16
Miten tulin sukuun	18
Tipasojan laulu	19
Kirja-arviointi: Sotkamon Tervot ja lisäyksiä Jaalangan Tervosiin	20
Sukumme viittaa tervanpolttoon	21
Mainuan kuningas ja keisari tapasivat	23
Pastori Toivo Tervonen	25
Suden katse	27
Jatkoa sukukokouksen 2011 kuvasatoon	28

Tervakset

joululehti 2011

Sukuseura Tervo-Tervonen ry
perustettu v. 1984 Paltamossa

<http://su.vut.genealogia.fi/tervotervonen/>

Taitto ja toimitus
Kirsti ja Timo Tervo

Painopaikka
Julkaisuapu Oy Delta Helsinki

Kannen kuva
Timo Tervo, Paltamo 2009

Hyvä sukuseuran jäsen!

Kulunut vuosi on ollut seuramme toiminnan kannalta merkittävä, historiallinen vuosi. Pitkäjänteinen ponnistelu toisen sukukirjan julkaisemiseksi saatiin päätökseen. Sotkamon sukukokouksessa vietimme juhlallista ja sananmukaisesti lämminhenkistä hetkeä, kun Sotkamon Tervot ja lisäyksiä Jaalangan Tervosiin –kirjan ensikappaleet luovutettiin aineiston kokoajille ja toimittajille. Vielä kerran tämän lehden välityksellä suuret kiitokset Anna ja Olavi Tervolle sekä Kirsti ja Timo Tervolle!

Kirjan ilmestymisen myötä saimme myös hyvää julkisuutta lehdissä. Kainuun Sanomat ja Sotkamo –lehti julkaisivat heille lähetetyt jutut kirjasta. Kotiseutu plus –lehden toimittaja oli puolestaan koko päivän kokouksessamme ja uutisoi näyttävästi itse sukukokouksesta.

Vuosi oli menestyksenkäs myös uusien jäsenten suhteen. Saimme sitten alkuaikojen ennätyksellisen paljon uusia jäseniä, 21! Iloitsemme teistä kaikista ja toivomme, että voisitte löytää seuran toiminnan myötä innostusta ja tukea oman sukhistorian tutkimiseen. Oman suvun historian avaaminen antaa myös lisää ymmärrystä oman elämän tapahtumiin ja joskus kummalliseltakin tuntuviin kiemuroihin.

Vuosi on tuonut mukanaan muutoksia myös seuran vastuutehtävissä. Helena Tervonen jätti rahastonhoitajan tehtävät vuodenvaihteessa, hänen miehensä Eero Tervonen hoitaa kirjanpitoa tämän vuoden loppuun saakka ja vuoden 2012 alusta Osmo Tervo Toivakasta ottaa rahastonhoitajan tehtävät. Kiitos Helenalle vuosien tunnollisesta ja hyvästä taloushoidosta, kiitos Eerolle valmiudesta joustavuuteen ja kiitos Osmolle rohkeudesta rahastonhoitajan haasteelliseen ja tarkkaan tehtävään!

Ensi vuoden alusta saamme myös uuden sihteerin, kun Tarja Tervo-Heikkinen Kuopiosta aloittaa näissä tehtävissä. Tarja seuraa sihteerien sarjaa, jossa ensimmäisenä oli Kalevi Tervonen, sitten Liisa Leinonen, Marja-Leena Timonen ja Kristiina Haukka-maa. Kiitoksia Tarjalle ja tervetuloa kantamaan yhteistä vastuuta!

Hallituksen kokouksessa syyskuussa päätimme käynnistää valmistelut seuran sääntöjen muuttamiseen niin, että ehdot jäsenyyteen olisivat nykyistä väljemmät. Tausta-ajatuksena on se, että seurasta tuolloin tulisi yleishyödyllinen yhdistys, jonka ei tarvitsisi maksaa veroja, vaikka jonain vuonna kassaan jäisikin hiukan rahaa.

Kävimme myös alustavaa keskustelua tulevien vuosien sukukokouspaikoista. Ensi vuonnahan olemme jo päätetysti Oulussa. Vuoden 2013 kokousta kaavailimme Kaakkois-Suomeen Kerimäelle, jossa myös on Tervosia. Vuonna 2014 seuramme täyttää 30 vuotta ja juhlakokous toivottavasti päästään pitämään Paltamossa.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2012!

Mikko Tervonen
sukuseuran esimies

Sukuseuran hallitus

Tervonen Mikko, esimies
Aallonhuippu 10 E 40, 02320 Espoo
p. 040 588 5411
mikko.tervonen@fonet.fi

Mäkinen Seppo, varaesimies
Nurminiementie 5, 93600 Kuusamo
p. (08) 851 1455, 044 3601 077
seppon936@gmail.com

Leinonen Kaija
Kuurnantie 76 C, 87200 Kajaani
p. 050 402 1775
kaija.leinonen@kajaani.net

Määttä Irma
Rinnepolku 3, 88300 Paltamo
p. (08) 872 173
irma.maatta@pp.inet.fi

Tervo Juha
Kumpukiventie 1, 90240 Oulu
p. (08) 557 4170, 050 382 7961
juha.tervo@oikeus.fi

Tervo Olavi
Kuurnantie 26, 87200 Kajaani
p. 0500 225 406
olavi@tervo.net

Tervo Timo
Rastaantie 44, 70340 Kuopio
p. (017) 2614 286
timou.tervo@gmail.com

Tervonen Ilpo
Halosentie 55, 98100 Kemijärvi
p. 040 569 8720
ilpo.tervonen@kemijarvi.fi

Timonen Marja-Leena
Mäystintie 9, 90230 Oulu
p. (08) 338 974, 044 550 4801
marja-leena.timonen@mankyoti.fi

Toimihenkilöt

Tervo-Heikkinen Tarja
Sukuseuran sihteeri
Romanianraitti 3, 70820 Kuopio
p. 040 779 7972
tarjath@live.fi

Tervo Osmo
rahastonhoitaja
Viisarimäentie 221, 41660 Toivakka
p. 040 090 1625
osmo.tervo@luukku.com

Tervo Kirsti
Tervakset-lehden toimittaja
Rastaantie 44, 70340 Kuopio
p. 040 536 0024
kirsti.tervo@gmail.com

Tervonen Eero
Kotisivut ja tekninen tuki
Nuottakunnantie 3 D 21
02230 Espoo
p. (09) 88 11 430
eero.tervonen@gmail.com

Uusi sihteirimme Tarja Tervo-Heikkinen

Tuore sihteirimme Tarja on syntynyt Sotkamosta, Wernerin Tervon sukuhaaraa, mutta hänen kotipaikkansa on ollut Kuopion Saaristo-kaupungissa jo 30 vuotta. Tarjan puoliso on Timo Heikkinen, paljasjalkainen kuopiolainen. Lapset nuorimmasta vanhimpaan ovat Anniina 14 v, Santeri 16 v, Mirka 34 v. Tarjalla on neljä lapsenlasta: Jyri 5 v, Sara 7 v, Krista 9 v ja Rosa 11 v.

Koulutus ja työ ovat pitäneet hoitoalalla: ensin sairaanhoitaja, sitten terveystieteiden tohtori (TtT).

Työ vaihtelee, ja tuoreimpina työtehtävinään Tarja on hoitanut projektipäällikyyttä pari vuotta, mutta nyt hankkeen päättyessä hänellä on muutaman kuukauden pesti yliopistotutkijana Itä-Suomen yliopiston hoitotieteen laitoksella.

Tarja on harrastanut korukiviä, hopeatöitä ja kaikenlaista näpertelyä. Kuopion Kivikerho ry:n puheenjohtajana hän on ollut kolme vuotta.

Sukututkimus on kiinnostanut Tarjaa 1980-luvulta saakka, ja innostuksen vaihdellessa hän tutkinut sekä isänsä että äitinsä sukua. Erään Tarjan muistiin merkitsemän tarinan voi lukea viime kesänä ilmestyneestä Sotkamon Tervot –kirjasta.

Uusi rahastonhoitajamme Osmo Tervo

Osmo Tervon juuret ovat Sotkamon Tipasojalla. Anneli-puoliso on myös syntynyt Kaiuusta. Perhe on asunut useilla paikkakunnilla ja Osmo on tehnyt työtä autoalalla sekä yksityisyyrittäjänä että toisen palveluksessa. Nykyiseen asuinpaikkaansa Toivakkaan Osmo muutti työn perässä 1990-luvun lopulla. Tänä vuonna työ autonkatsastajana päättyi ja Osmo siirtyi eläkkeelle.

Omia lapsia on Osmolla 14, lastenlasten määrä on yli 40. Ukkia tarvitaan monessa paikassa. Oman suvun historia on kiinnostanut Osmoa, ja hän on halunnut kirjoittaa muistiin kuulemaansa ja kokemaansa. Niistä olemme saaneet lukea näytteen tuoreesta Tervojen sukukirjasta.

Perhepalsta

Onnittelemme pyöreitä vuosia täyttäneitä

90 vuotta

Olavi Tervo, Oulu

80 vuotta

Matti Tervonen, Kajaani
Toini Tervo, Lampsijärvi
Hanna-Liisa Partanen, Kajaani
Ritva Tervonen, Sotkamo
Irma Timonen, Lieksa
Irja Keränen, Kestilä
Olavi Tervonen, Kajaani

70 vuotta

Ossi Tervonen, Paltamo
Erkki Tervonen, Paltamo
Kalervo Tervonen, Paltamo
Saija Näsi, Sodankylä
Jouni Tervonen, Ii
Veijo Tervonen, Kaamanen
Helena Kiilunen, Kajaani
Eila Oikarinen, Puolanka

60 vuotta

Hannu Tervonen, Kajaani
Hannu Tervo, Rantsila
Yrjö Tervo, Helsinki
Juha Tervo, Oulu
Hannu Tervonen, Nilsia
Aune Aura, Oulu

Poisnukkuneet

Irma Tervo, Vantaa
Tauno Tervonen, Tampere
Armiida Laine, Säräisniemi
Esko Tervo, Oulu
Viljo Tervonen, Espoo
Jussi Tervonen, Jyväskylä
Hulda Moisas, Hirvas
Eva Ihamuotila, Turku

Syntyneitä

Luukas Iivari Nordman 17.5.2011
Kuopiossa. Vanhemmat Maaria
(o.s. Tervo) ja Henrikki Nordman.

Uudet varsinaiset jäsenet

Tuija Kuha, Oulu, jäsennumero 463
Kauko Tervo, Sotkamo, jäsennumero 464
Jouni Tervonen, Salmijärvi, jäsennumero 465
Raimo Tervo, Sotkamo, jäsennumero 466
Tauno Tervo, Sotkamo, jäsennumero 467
Anne Tervonen, Lahti, jäsennumero 468
Maija-Liisa Laiho, Hirvas, jäsennumero 469
Martti Tervo, Sotkamo, jäsennumero 470
Markus Tervo, Mäntsälä, jäsennumero 471
Maija Tervonen, Oulu, jäsennumero 472
Riitta Tervo, Rovaniemi, jäsennumero 473
Rauha Määttä, Kuhmo, jäsennumero 474
Sanna Nokelainen, Lempäälä, jäsennumero 475
Otto Tervo, Espoo, jäsennumero 476
Lyyli Heikkinen, Järvenpää, jäsennumero 477
Hilja Himanen, Savitaipale, jäsennumero 478
Mikko Tervonen, Helsinki, jäsennumero 479
Ilkka Tervonen, Sotkamo, jäsennumero 480
Sirpa Valander, Nummela, jäsennumero 481
Raija Parkkinen, Kangasala, jäsennumero 482
Sanna Vierto, Vihti, jäsennumero 483

Konfirmaatiot

Siilinjärven Toivalassa vietettiin Mikko Tervosen rippijuhlaa 19.6.2011 kauniissa kotipiirissä.

Kuvassa kolme sukupolvea Tervosia: Mikko, Ari ja Matti.

Kuvan lähetti Matti Tervonen.

Leinosen perheessä vietettiin Jenni Marian konfirmaatiojuhlaa Joensuussa 7.8.2011.

Kuvassa vasemmalta Ljudmila, Juhani, Jenni, Kaija, Sofia ja Timo. Isovanhemmat Kaija ja Juhani Kajaanista olivat saapuneet jakamaan juhlahetken perheen kesken.

Kuvan lähetti Kaija Leinonen.

Esa Tervosen muistolle

Pitkän sairauden uuvuttamana Esa Tervonen nousi 18.10.2010 enkelien saattamana taivaan sineen. Esa syntyi Sotkamossa 18.8.1928, joten hän ehti täyttää 82 vuotta.

Itärajan läheisyys kasvatti rajan lähellä kasvaneet nuoret muun maan nuoria aikaisemmin tuntemaan, mitä isänmaamme vaatii meiltä itsenäisyytemme säilyttämiseksi ja ylläpitämiseksi. Ilmari Kiannon herätys Nälkämään laululla ”Kuulkaa korkeimme kuiskintaa – – ” antoi selvän suunnan Esallekin, ja se johdatti Esan suojeluskunnan poikaosastoon. Siten Esakin osallistui jo talvisodan aikana sotilasesikunnan lähettinä maanpuolustustehtäviin ja vapautti häntä iäkkäämmät muihin maanpuolustustehtäviin. Mainitut oppivuodet loivat myös kodin perinnön saattelemana Esasta todellisen kainuulaisen patriootin.

Minä opin tuntemaan Esan Kainuun ja Pohjois-Karjalan suojelukuntapiirien välisissä hiihto- ja yhdistetyn kilpailuissa sotiemme välisenä aikana. Läheinen ystävyyskunta jatkui senkin jälkeen, kun olimme perustaneet omat perheemme. Alun perin urheilu ja sittemmin muut yhteiset harrastuksemme lujittivat ystävyystämme monella tavalla. Muistan hyvin, kun Esa kertoi, että häntä siivitti muiden tekijäin ohella Ilmasotakouluun pyrkimisessä minun lentoharrastukseni. Kun me tulimme Jyväskylään minun työpaikkani vuoksi vuoden 1953 alussa, Esa ja Lea olivat jo siellä, Esa Luonetjärvellä sijaitsevassa lentorykmentissä ja Lea Kankaan tehtaiden terveysasarena.

Esan urheiluharrastukset olivat jo hiipuneet minua enemmän työn ja perheen perustamisen vuoksi. Kesällä 1953 sain kuulla Esalta, että puolustusvoimain hiihtomestaruudet ratkotaan seuraavana talvena. Niinpä oli selvää, että Esa osallistuu niihin. Kuluneet vuodet olivat tuoneet Esalle painoa yli 80 kilon. Niitä lähdettiin pudottamaan ja peruskuntoa kohottamaan Seppälän

kankaan hyvillä Neulaspoluilla. Esa hikoili ylikilojensa alla ja väitti, ettei hän jaksakaan enää juosta. Minä kevyempänä sanoin, että sitä vain juostaan – ja niin tehtiin. Seurauksena oli, että Esan paino putosi reilusta yli 80 kilosta 78 kiloon, mikä Esalle oli hyvä kilpailupaino. Talvella jatkettui hiihtoharjoittelut tuottivat tulosta. Esan johtama lentorykmentin hiihtojoukkue voitti siten 1954 Puolustusvoimain mestaruuden.

Esa siirtyi 1954 Puolustusvoimista ensin Karhumäen veljesfirman lentoperämieheksi ja sittemmin lentokapteeniksi sekä myöhemmin Finnairille samoihin tehtäviin ja siten Helsinkiin. Sinne mekin palasimme lyhyen Jyväskylän jakson jälkeen 1955. Näin yhteiset harrastukset saivat jatkoa, minkä kehittämiseen antoi hyvän tyyssijan Tervosten Kiikalaan, Pitkustajärven rantaan rakentama vapaa-ajan asunto. Siellä joukko kainuulaisia nuoria miehiä ja yksi karjalainen kokoon tuivat etupäässä aluksi kainuulaisiltojen merkeissä ja sittemmin yhteisten metsästysharrastusten siivittämänä. Esan aktiivisuus oli näet synnyttänyt Johannislundin Metsästäjät ry:n. Joukossa oli hyviä laulajia, joten Nälkämään laulu ja muut isänmaalliset laulut kaikuivat illasta toiseen. Viimeksi mainittuina viikonloppuina alkoi Lea-rouva pitää meidät ravittuina sekä toivotti viluiset passimiehet tervetulleiksi Pitkustan saunan lämpöön. Eritoten 1960-luvulla oli näet lokakuussa jopa yli 20 asteen pakkasia. Kainuulaisillat saivat välillä kansainvälistä väriä, kun Esan tuttavien korkeista johtoportista sekä USA:sta että Euroopasta osallistui erä harrastuksiimme.

Esa oli perin juurin kainuulainen itsenäisen Suomen mies ja samalla harras kristitty. Yhteiset ateriamme aloitettiin ja lopetettiin aina Esan ruokarukouksella. Esan tulen muistamaan aina läheisimpänä ja pitkäaikaisimpana vertaansa vailla olevana ystäväni.

Aulis Lintunen

Seuraava sukkokokous 28.—29.7.2012 Oulussa

hotelli-ravintola Lasaretissa

Tervetuloa!

Ossi Tervonen, juurevan maanviljelijän perikuva 70 v

Ossi syntyi Ossin päivänä 17.7.1941, kohta jatkosodan alkamisen jälkeen. Kylän asekuntoiset miehet olivat ”siellä jossakin”, uusissa olosuhteissa kotiin jääneet opettelivat sotatilan keskellä tekemään niitä tehtäviä, jotka miehiltä olivat jääneet.

Synnytys tapahtui kotona Uuran Jaakkolassa Paltamon pitäjässä. Jaakkolasta kätilö sitten kiirehti joen yli Korpimäelle, jossa auttoi Taavi Kemppaisen maailmaan muutama tunti Ossin syntymän jälkeen. Taavilla olikin sitten tapana Ossin tavatessaan kysäistä: ”Mitäs se vanhempi veli tietää?”

Sodan loppuvaiheista Ossi muistaa sen, miten Alilassa majailleet saksalaiset kävivät ostamassa kanoja. Kun yksi kana ei antautunut kiinni, saksalainen sotilas veti lonkalta pistoolin ja meinasi ampua, mutta siihen Ossin äiti sanoi tomerasti: ”Tässä talossa ei ammuta!” Toinen muistikuva saksalaisista liittyy heidän ajeluunsa sivuvaunullisella moottoripyörällä pihalla ja rannalla.

Varhaislapsuuteen ajoittuu myös muistikuva Elinan, isän nuorimman siskon kuolemasta: Elinan ”kalamalauvat” olivat kauan aikaa riihessä säilössä kuoleman jälkeen.

Uuralla oli toiminut jo 1900-luvun alkupuolelta lähtien oma kansakoulu, ja pitkän linjan opettaja Matti Kemppainen oli myös Ossin tomerana opettajana. Pakollisen kuukauden mittaisen jatkokoulun Ossi kävi Mieslahden opistolla, jossa Väinö Maunumaa vastasi opetuksesta. Pyörällä sinne mentiin ja viikot oltiin opiston suojissa täysihoidossa.

Koulun jälkeen Ossi jäi kotitalalle maanviljelystöihin ja äiti-Karoliinan saatua sydänkohtauksen vuonna 1967 Ossin vastuulle jäi kokonaan myös karjanhoito. Käsinylpeys tuli hyvin tutuksi - konetahan ei ollut.

Ossi oli tavannut vuonna 1965 samalla kylällä vajaan kymmenen kilometrin päässä asuvan Lahtelan Hilman, jonka kanssa seurustelu lähti etene-
mään ja kestitkin seitsemän vuotta. Vuonna 1972

Ossi ja Hilma sitten menivät naimisiin, kun sekä Jaakkolan että Lahtelan kohdalla omistusjärjestelyt oli saatu tehtyä. Ossi muutti 1.6.1972 Jaakkolasta lehmät mukanaan Lahtelaan.

Ossi ja Hilma tekivät mittavan työn maanviljelyksen parissa. Kaksi tilaa yhdistämällä luotiin elinkelpoisuutta, navetta ja asuinrakennus uusittiin, peltoa ostettiin lisää ja niin saatiin noihin oloihin nähden hyvä tilakoko toimivaksi. Lypsäviä lehmiä oli 18 ja peltopinta-alaa 22 ha.

Ossille ja Hilmalle syntyi vuonna 1973 Jaana ja sitten vuonna 1977 Minna. Jaana toimii terveydenhuollossa Oulussa ja Minna farmaseuttina Vuokattissa. Molemmat ovat vakituksia Lahtelassa kävijöitä, Jaana silloinkin, kun oli sairaanhoitajana töissä pitkän matkan päässä Norjassa Tromssassa.

Vuonna 1997 Hilma ja Ossi lopettivat karjanpidon Hilman käsien allergisen ihottuman takia. Kädet paranivatkin nopeasti, kun navettatöitä ei enää

Ossin kädessä "pikkukönni", taustalla Ossin ensimmäisen hirven sarvet.

tarvinnut tehdä.

Hilma kannusti kovasti Ossia menemään kansalaisopiston puutyökurssille vuonna 1995 könninkelloa rakentamaan. Vaikka tähän ensimmäiseen kelloon menikin kaksi vuotta, se ei Ossia lannistanut vaan pikemminkin imaisi miehen mukaansa. Siitä lähtien Ossi on herkeämättömällä innolla työstänyt kunnioitettavan määrän mitä erilaisimpia puuesineitä: 9 pientä könninkelloa, lukuisia lampetteja, seinäkelloja, pöytäkelloja, seinäpeilejä, ilmapuntareita, tarjoiluvateja ja pikareita. Ossin oman arvion mukaan esineitä on noin 100.

Yhdessä seinäkellossa on koneisto, jota ei itse voi säätää mitenkään. Se ohjataan pysymään oikeassa ajassa Frankfurtista käsin satelliittien välityksellä.

Yhtenä vuonna kansalaisopiston kurssin osallistujista yhdeksän teki itselleen arkun valmiiksi. Ossillakin on arkku odottamassa sitä päivää, jolloin Jumala kutsuu tästä ajasta iankaikkisuuteen.

Puutyöt vaativat sekä merkittävän laajan valikoiman työvälineitä että raaka-aineita. Ossin navetasta löytyy talttasarjoja, teroitusvälineitä, lehtisahaa, vanhesahaa, oikotaso höylää, jyrsimiä, sirkeliä, sorvia, k a i v e r r u s -konetta, hio-makoneita. Samoin raaka-aineena käytettävien puulaatujen määrä on huppea:

Työskentely vaatii sekä teräviä työkaluja että tarkkaa ja vakaata kättä.

lapin honkaa, kirsikkapuuta, haapaa, mahonkia, omenapuuta, raitaa, tammea, leppää, koivua, katajaa, lehtikuusta, pihlajaa, tuomea. Jokaisella puulajilla on ”omat metkunsä” työstimisen suhteen; vaikuttaapa työstimiseen sekin, millaisessa maaperässä puu on kasvanut.

Vuosikymmenien ajan Ossilla on ollut toinenkin tärkeä harrastus, hirvenmetsästys. Tosin meni 25 vuotta, ennen kuin Ossin kohdalle osui ensimmäinen

oma kaato. Sen jälkeen niitä on kyllä tullut muitakin.

Käden taitojaan Ossi on kehittänyt myös puukkoja takomalla. Niitä on tullut taottua kymmeniä. Oppi tähänkin harrastukseen on tullut kansalaisopiston kurssilla. Puukon tekemisessä ratkaisevan tärkeitä vaiheita ovat takomisvaiheen kuumuusasteen oikea ”hetki” sekä karkaisun jälkeinen ”päästö”. Niissä onnistuminen takaa hyvän ja terässä pysyvän puukon.

Kirjolahien kotitarvekasvatukseen Ossi innostui jo 1970-luvun alkupuolella, jolloin kaivettiin lohilammikot Kangasjärvestä Uuranjokeen laskeutuvan jokeen. Kirjoloheen Ossi ei ole kyllästynyt. Viime vuoteen saakka lammikoissa on polskinut lohia. Kalakantaa ovat verottaneet vuosien saatossa niin kalasääsket, minkit kuin saukotkin. Kalasääskellä oli tarkka aikataulu, kun se tuli aamuin illoin noutamaan varmasta paikasta ruokaa poikasilleen. Ovatpa lammilla käyneet kalavarkaatkin.

Kova isku oli Hilman sairastuminen syöpään vuonna 2001 ja sairauten menehtyminen 10.7.2006. Nyt Ossi elelee yksikseen, omistautuu harrastuksilleen, hoitaa kaunista pihapiiriään ja kotiaan sekä osallistuu kylän toimintaan.

Ossin veistämä arkku "kammarin" seinustalla.

Teksti ja kuvat: Mikko Tervonen, sukuseuran esimies

Näyttelijä Katja Tervo – roppakaupalla taitoa ja rohkeutta

Teksti: Mikko Tervonen, sukuseuran esimies

Bulevardikomedian ”Lentävät morsiamet” pyörähtää käyntiin Tampereen teatterissa. Katsomo on täynnä. Esitteet lupaavat vauhdikasta menoa, ratkiriemukkaita tilanteita ja nokkelia ratkaisuja. Pariisilainen arkkitehti seurustelee samanaikaisesti kolmen eri lentoyhtiön lentoemännän kanssa. Homma sujuu suunnitellusti siihen asti kun lentoyhtiöiden aikataulut toimivat, mutta aikataulujen petettyä lentoemot pelmahtavatkin peräkanaa rakkaansa luokse, ja soppa on valmis.

Lufthansan lentoemäntä Hildegard, Katja Tervo, vieraileva näyttelijä, ottaa omalta osaltaan näyttämön intohimoisella, viehättävällä tavalla. Varmaotteisesti hän vie osaansa eteenpäin ja valloittaa niin katsojat kuin vastaanäyttelijänkin.

*Katja näytelmässä Lentävät morsiamet.
Kuva: Tampereen teatteri*

Sotkamosta lähtöisin olevan Katja Tervon tie näyttelijäksi on kulkenut vahvasti polveillen. Ylioppilaskirjoitusten jälkeen Katja opiskeli Kymenlaakson kansanopistossa ilmaisutaidetta ja siirtyi sitten Outokumpuun opiskelemaan nukketeatteria ja musiikkiteatteria. Outokumpua seurasi Lahdessa sijaitseva sirkuskoulu.

Lahdessa Katja kuuli Pietarin valtiollisesta teatteritaiteen akatemiasta, lähetti hakupaperit, kutsuttiin haastatteluun ja pääsi tähän Venäjän vanhimpaan teatterialan oppilaitokseen vuonna 2003. Oppilaitos on massiivinen. Siellä on noin 1000 opis-

*Katja Tervo Tampereen teatterin kahvion aulassa.
Kuva: Mikko Tervonen*

kelijaa, joille on tarjolla kaikkea mahdollista teatterialaan liittyvää opiskelua.

Pietari oli Katjalle varsinainen elämäkoulu. Kielitaidottomalle ensimmäiset kuusi kuukautta menivät Katjan oman kuvauksen mukaan ”sumussa”. Kieli, elämäntyyli, kulttuuri, kaikki oli ihan erilaista. Tätä erilaisuuden kokemusta ei vähentänyt ensimmäinen kuukausi torakoita vilisevässä, kylmässä ja jääkaapittomassa akatemian asuntolassa. Kolme seuraavaa kuukautta Katja asui kimppakämpässä kahden suomalaistytön kanssa, ja sen jälkeen löytyi oma vuokrayksiö.

Samalla luokalla Katjan kanssa oli seitsemän eri kansallisuuden edustajaa. Ensimmäinen vuosi opeteltiin kehon kieltä, kuinka kommunikoida ilman sanoja. ”Sanat ovat hölynpölyä” Katja kertoi heille hoetun, ”mutta teot ratkaisevat.” Opiskelijoilta vaadittiin paljon: koulupäivä alkoi kymmeneltä aamupäivällä ja päättyi kymmeneltä illalla. Välillä oli tunnin ruokatunti. Koulupäivään saattoi sisältyä balettia, venäjän kirjallisuuden historiaa, akrobatiaa, musiikin teoriaa ja näyttelijäntyöntunnit. Sunnuntaisin opiskelijat harjoittelivat keskenään. Myös opiskelutilojen siivous oli opiskelijoiden vastuulla.

Katja valmistui teatteritaiteen maisteriksi Pieta-

rin valtiollisesta teatteritaiteen akatemiasta vuonna 2007 erinomaisin arvosanoin. Viimeinen vuosi kului lähinnä Suomessa, sillä Katja teki silloin lopputyönsä Mikkelin teatterissa *Juurakon Huldana*. Juurakon Huldana Katja esiintyi niin vakuuttavasti, että hänet pyydettiin Kuopion kaupunginteatteriin, jossa Katja viipyi 2,5 vuotta. Jatkoa kiinnostukselle tarjottiin, mutta Katja halusi lähteä kuitenkin kokeilemaan myös toisenlaisia haasteita.

Katja on näytellyt musikaaleissa ja näytelmissä mm. *Lakanasiivet*, *Chicago*, *Elokuu*, *Sielunrippeet*, *Suomen hevonen* ja *Marilyn*. Lisäksi hän on esiintynyt radiossa ja televisiossa useissa ohjelmissa, mm. *Salatut elämät* –sarjassa. Venäjän kielen taito on tuonut myös tulkkaustehtäviä Mariinski- ja Malyi-teattereiden vieraillessa Suomen Kansallisoopperassa ja Helsingin Kaupunginteatterissa.

Teatteri on Katjalle kutsumus. Hän pitää tärkeänä sitä, että voi saada katsojat hetkeksi pois arjesta. Näyttelijänä saa olla osana tarinaa, välittää tunteita ja herättää niitä. Ehkä herättää kysymyk-

siäkin tai ottaa kantaa. Onnistumisen tunteita kokee, kun saa katsojat nauramaan tai sitten huomaa syrjäsilmillä, että jossain vilahtaa nenäliina, kun pyyhittää kyyneleitä. Näyttämö on turva ja antaa Katjalle energiaa silloinkin, jos omassa elämässä muuten on mutkia matkassa.

Hyvin monenlaiset vaiheet edeltävät valmista esitystä. Hankalinta on uuden kappaleen aloitus, jolloin sovitellaan kaikkien osapuolten erilaisia palasia ja näkemyksiä yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi. Harjoitukset, ennakkonäytökset ja ensi-ilta muokkaavat sitten koko esiintyjäryhmän tuotamaan teatterin tarjoamaa nautintoa.

Kommelluksiakin tietysti sattuu, toteaa Katja. Jos esim. vastaanäyttelijä unohtaa vuorosanansa tai hyppää useiden repliikkien yli, vaaditaan improvisointia, että kaikki oleellinen kuitenkin tulee sanotuksi. Moka on kuitenkin aina otettava lahjana, josta voi kehittyä jotain uutta, hienoa, odottamatonta ja mielenkiintoista!

Katjalla on tällä hetkellä kiinnitys Varkauden teatteriin. Sinne siis vierailemaan!

Miika Tervonen - filosofian tohtori italialaisittain

Teksti: Mikko Tervonen, sukuseuran esimies

Miika Tervosessa yhdistyvät luontevalla tavalla nuori aikuisuus, kansainvälisyys, akateemisen tutkimuksen korkea taso ja samalla nöyrä vaatimattomuus.

Vuonna 1976 Merimaskussa syntynyt Miika Tervonen on ehtinyt asua monilla paikkakunnilla ja monessa maassa. Kajaanista syntyisin olevan rakennusmestari-isän mukana perhe kulki eri puolilla Suomea. Miikan isovelji syntyi käsivarren Lapiissa.

Miika opiskeli Helsingin yliopiston yhteiskuntahistorian laitoksella, jossa hän osallistui Suomen Akatemian laajaan syrjäytymistä ja etnisyyttä tutkineeseen hankkeeseen. Vähemmistöjen historiaan perehtynyt osahanke osoitti, että Suomi on aina ollut monimuotoinen maa, jossa useat kansallisuudet ja etniset ryhmät ovat olleet edustettuina. Tähän projektiin liittyen Miika teki gradutyönsä Suomen romaneista.

Jo gradutyön yhteydessä Miika havahtui siihen, että Suomen kansallisvaltion synty ja ns. romanikysymys olivat jollain tavalla kytköksissä keskenään. Kansallisvaltion synnyssä ja suomalaisen identiteetin luomisessa oli tarpeen rakentaa ja vahvistaa ajatusta ”me suomalaiset vastaan muut” -vaikkapa sitten romanit. Esimerkiksi ruotsinkielis-

ten ja juutalaisten ohella fennomaanit käyttivät myös romaneja määritelläkseen suomalaisuutta kansallisvaltion synnyn vaiheissa.

Kysymys romanien asemasta 1900-luvun molemmin puolin alkoi kiinnostaa Miikaa entistä enemmän. Aiheesta oli vähän hyvää tutkimusta. Kun Yliopistollisessa Eurooppa-Instituutissa Firenzessä Italiassa opiskeleva ystävä kannusti jatko-opintoihin samassa laitoksessa, Miika rohkaistui lähettämään hakemuksensa Suomen Akatemian vaihto-ohjelman puitteissa.

Kysymyksessä oli neljän vuoden tohtoriohjelma, joka antoi taloudelliset edellytykset tutkimustyöhön. Hakuprosessiin kuului myös haastattelu Firenzessä, jossa lisäjännitystä toi pahantuulinen haastattelulautakunnan puheenjohtaja. Hän oli juuri ajanut peltikolarin ja oli syystäkin hermostunut.

Miika pääsi tähän jatko-opintoihin erikoistuneeseen instituuttiin, jonka opiskelijat tulivat eri puolilta Eurooppaa. Opiskelun kaksi ensimmäistä vuotta menivät enimmäkseen Italiassa, toiset kaksi Suomessa, jossa väitöstutkimukseen liittyvä aineisto pääosin oli. Väitöskirjan nimi on *'Gypsies', 'Travellers' and 'peasants': Ethnic boundary-drawing in Finland and Sweden, c. 1860 - 1920*. Väitöskirja käsittelee Suomen romanien ja Ruotsin ns. kulkijoiden ("resandefolket", tunnettu aiemmin myös "tattareina") suhdetta maiden pääväestöön keskittyen erityisesti etnisten rajavetojen vahvistumiseen kansallisvaltioiden synnyn myötä vuosina 1860 - 1920.

Väitöstilaisuus oli Firenzessä joulukuun 8. päivänä. Suomesta paikalla oli Miikan ystäviä, tutkijakollegoita ja sukulaisia. Itse tilaisuus oli hyvin

Miika Tervonen vetämässä happea ennen väitöstilaisuutta 8.12.2010 Firenzessä Italiassa

Miika Tervonen vauhdissa puolustamassa menestyksekkäästi väitöskirjaansa Italiassa.

Miika Tervonen huojentuneena väitöstilaisuuden päättyessä.

erilainen suomalaiseen väitöstilaisuuteen verrattuna. Miikan mukaan siitä puuttui kokonaan "laivanupotusmentaliteetti". Suomessa vastaväittäjiä on yksi, Firenzessä puolestaan neljän professorin lautakunta: hollantilainen, saksalainen, ranskalainen ja suomalainen, jotka kävivät kriittistä, pohdiskelevaa keskustelua väitöskirjan sisällöstä.

Miikan mukaan on yllättävää, että piskuinen noin tuhannen – kahden tuhannen hengen romaniväestö sai niin valtavan paljon negatiivista huomiota lehdistössä ja valtiopäivillä viime vuosidan vaihteen molemmin puolin. Jatkuva lehtikirjoittelu loi mielikuvaa vihatusta, irrallisesta rosvojoukosta jossain korvessa. Sen sijaan kansanperinteestä ja ihmisten haastattelukertomuksista rakentuu erilainen käsitys: niissä kerrotaan romaniryhmistä, jotka tulivat vuosittain samoihin taloihin ja saattoivat viipyä päiviä, viikkoja, jopa kuukauden tutun perheen kotona. Kanssakäymisestä oli mo-

lemminpuolista hyötyä, ja sitä tuki usein myös yllättävän vahva yhteisöllisyys.

Romanit pyrkivät välttämään vakavia konflikteja valtaväestön kanssa, koska yhteiselon toimivuus oli romaneille elinehto. Suomalaisissa talviolosuhteissa oli välttämätöntä saada yösija jostakin. Romanien olemassaolo oli siis suoraan riippuvainen paikallisten talollisten, torppareiden, mäkitupalaisien jne. myötsämielisyydestä. Väkivaltaisia yhteenottoja romanien ja muun väestön välillä olikin suhteellisesti hyvin vähän - päinvastoin kuin mitä monet aiemmat kirjoittajat ovat antaneet ymmärtää.

Romanit olivat liikkeessään myös juorujen välittäjiä, ”tietolähteitä”, mutta heistä itsestäänkin on ollut paljon juoruja. He ovat yleensä olleet hyvin tunnettuja omilla paikkakunnillaan. Romanikulttuurilla ja suomalaisella kulttuurilla onkin ollut jatkuvaa vuorovaikutusta, vaikka sanotaankin, että romanit ovat halunneet säilyttää oman, erillisen kulttuurinsa.

Viimeaikaisen Romanian romanien maahantulon suhteen Miika näkee historiallista samankaltaisuutta tämän päivän ja 1800-luvun lopun tilanteissa. Tuolloin Romaniassa maaorjuudesta vapautuneita romaneita ja heidän jälkeläisiään levittäytyi vähitellen lähes kaikkialle Eurooppaan. Yksittäisiä karavaaneja tuli myös Suomeen, ja käynnit olivat enimmillään ensimmäistä maailmansotaa edeltäneinä vuosikymmeninä lähes jokakesäisiä. Tuli-joista kirjoitettiin lehdissä suorastaan hätkähdyttäv-

än samanlaisin vihamielisin äänenpainoin kuin nyt Suomeen tulleista Romanian romaneista. Siinä missä nykyinen Romanian romanien maahantulo liittyy rajojen vapautumiseen EU:n laajentumisen myötä, aikaisempi ilmiö oli pitkälti seurausta maaorjuuden lakkauttamisesta.

Miikan mielestä emme eri Euroopan maissa hahmota sitä, miten tärkeästä ja vakavasta asiasta Itä-Euroopan romanien tilanteesta on kyse. Romanit ovat jääneet häviäjärhymäksi, jota mikään maa ei haluaisi ottaa vastuulleen. Pikemminkin lähes kaikkialla on keskitytty etsimään keinoja häätää romanit juuri omasta maasta.

Miikan mielestä nyt pitäisi löytää luovia, toimivia ratkaisuja, joilla romanien syrjäytymisen kierre voitaisiin katkaista. Miikan mukaan kysymys on ensisijaisesti poliittisesta tahdosta, joka tällä hetkellä näyttää puuttuvan. Pikemminkin asenteet ovat jatkuvasti koventuneet. Pelkällä torjunnalla asiaa ei kuitenkaan ratkaista, siihen tulisi puuttua EU:n tasolla yhteisillä poliittisilla päätöksillä ja taloudellisilla ratkaisuilla.

Tällä hetkellä Miika jatkaa tutkimustyötään *Suomen romanien historia* -tutkimushankkeessa. Hankkeen tutkijat ovat kiitollisia kaikista yhteydenotoista, mikäli lukijalla on muistissaan tai tiedossaan romaneihin liittyviä kirjoituksia, tarinoita tai omia muistikuvia. Vinkeistä voi joko soittaa Miikalle (puh. 0201 131 362) tai lähettää sähköpostia osoitteeseen romanitutkimus@finlit.fi.

Kuulumisia Moskovasta

Teksti ja kuvat: Erityisasiantuntija Timo Leinonen, Suomen Moskovin-suurlähetystö

Lokakuun 7. päivän aamu on lämmin ja aurinkoinen. Lämpömittari näyttää jo aamulla 12 °C, ja radion sääennuste lupaa päivällä 15–17 °C. Kuten joka arkiaamu, taksi noutaa tyttäreni Jennin (15 v) ja Sofian (12 v) asunnoltamme ja ajaa sen jälkeen lähetystölle, josta kyytiin nousee viimeinen koululainen. Jään tässä itse pois kyydistä ja toivottelen vaitonaisille kyytiläisille hyvää koulupäivää ja Sofialle onnea englannin kielen kokeeseen. Taksi jatkaa matkaansa kohti *Leninskij*-kadulla sijaitsevaa Moskovin suomalaista koulua. Uusi päivä

11,5 miljoonan asukkaan ja kolmen miljoonan auton metropolissa on alkanut.

Olen työskennellyt reilut kaksi vuotta suurlähetystössä erityisasiantuntijana. Tehtävänäni on Venäjän metsä-, maa- ja elintarviketalouden sekä -politiikan seuranta ja raportointi sekä toiminta tiedonvälittäjänä Suomen valtionhallinnolle ja em. alojen sidosryhmille. Työn kuva on hyvin monipuolinen ja käsittää seurannan ja raportoinnin ohella tapaamisia mainittujen alojen venäläisten viranomaisten, teollisuuden, tutkimuksen ja kansa-

laisjärjestöjen edustajien kanssa, vastailua moninaisiin tiedusteluihin, kirjoittamista suomalaisiin ja venäläisiin alan julkaisuihin ja esitelmien pitämistä erilaisissa seminaareissa. Työtä on paljon, mutta se on erittäin mielenkiintoista ja haastavaa, ja olen viihtynyt työssäni hyvin.

Perheen sopeutuminen Moskovaan on ollut kaksijakoista

Ensimmäisen vuoden asuin Moskovassa yksin, ja perhe muutti Joensuusta Moskovaan elokuun lopussa 2010. Vaimolleni Ljudmilalle sopeutuminen Moskovan vilinään sujui hyvin, vaikkakin 16 vuodessa hän oli jo tottunut Joensuun rauhalliseen elämänmenoon. Ljudmila ei suinkaan ole kotoisin Moskovasta, vaan Severodvinskista Vienan meren rannalta läheltä Arkangelia. Vanhemmat puolestaan muuttivat sinne 1960-luvun puolivälissä Odessan seudulta Ukrainasta. Ljudmilan isän esivanhemmat olivat muuttaneet sinne 1700-luvun lopulla Kreetan saarelta. Kun vielä Ljudmilan äidin sukujuuret ovat Puolassa ja Moldovassa, ovat tyttäreemme saaneet kainuulaiseen geeniperintöönsä aimo ripauksen ulkomaista maustetta. Onneksaasti Ljudmila pääsi töihin lastentarhanopettajaksi suomalaisen koulun tiloissa toimivaan Moskovan suomalaiseen päiväkotiin. Työ loppui siellä kuitenkin lukukauden jälkeen, sillä hoitolapsien määrä pieneni tänä syksynä niin, ettei toista lastentarhanopettajaa enää tarvittu. Työ vaihtui saman päiväkodin yhteydessä toimivan koululaisten iltapäiväkerhon ohjaajaksi, mikä antaa mukavasti touhua arkipäivien täytteeksi.

Tyttärien sopeutuminen Moskovaan ei ole sujunut aivan ongelmitta. Sopeutumista suurkaupungin elämään ovat vaikeuttaneet kavereiden jääminen Suomeen ja rajoitetumpi liikkuminen vapaaajalla. Tietenkin koulupäivä matkoineen vie noin 8 h päivästä ja kotiläksyt päälle, mutta nuoret kaiapaavat muutakin elämää. Toki tytöt käyvät yökylässä kavereiden luona, ja vanhempi Jenni on jatkanut tanssiharrastustaan myös Moskovassa. Yksi

Ostankinon TV-tornissa 337 metrin korkeudessa. Vasemmalta Jenni, Sofia, Timo ja Ljudmila.

asia Moskovassa on molempien mielestä paremmin kuin Joensuussa: shoppailuun on paljon paremmat edellytykset (jos vain rahaa olisi käytettävissä riittävästi ja vanhemmat jaksaisivat kierrellä heidän kanssaan viikonloput valtavissa ostoskeskuksissa...).

Vieraalla maalla maailmankuva avartuu ja kotimaan arvostus kasvaa

Omalta kannaltani kuluneet kaksi vuotta ovat olleet myönteinen ja antoisa kokemus. Suurlähetystössä työskentely on antanut näköalapaikan tarkastella Venäjän metsä- ja maataloussektoreiden ja koko Venäjän yhteiskunnan kehitystä ja auttanut ymmärtämään, miten venäläinen yhteiskunta toimii. Työn kautta olen päässyt tutustumaan moniin uusiin venäläisiin, suomalaisiin ja EU-maiden ihmisiin, mikä on ollut rikastuttavin asia koko kokennuksen aikana. Rohkaisenkin kaikkia hakeutumaan vaikka lyhyeksikin aikaa töihin ulkomaille! Se avartaa omaa maailmankuvaa ja auttaa ymmärtämään monia asioita, joita ei Suomesta käsin katsottuna huomaa tai käsitä. Työskentely ulkomailla on jonkinlainen seikkailu ja samalla löytöretki oman elämän arvoihin. Jotain kenties menettääkin ulkomailla olon aikana, mutta huomattavasti enemmän se kuitenkin lähtijälle antaa. Ja olen huomannut, että molemmilla tytöillä Suomen ja Joensuun arvostus asuinpaikkana on noussut huomasti!

Kiireisen elämänrytmin, ihmisten paljouden, mittavien ruuhkien ja epäpuhtaan ilman vastapainoksi Moskovalla on myös paljon annettavaa. Kaupungin konsertti-, näytelmä-, ooppera-, baletti- ja museotarjonta on valtavan laajaa, ja siitä riittää valinnanvaraa joka makuun. Täytyykin tiivistää kulttuuriannin nauttimista seuraavien kuukausien aikana, sillä aika kuluu nopeasti. Palaamme nimittäin kesällä Suomeen, koska vanhin tytär Jenni aloittaa ensi syksynä lukion eikä Moskovasta löydy suomenkielistä lukiota. Mutta jonkinlainen kipinä ulkomailta työskentelyyn jää kytemään

– kenties joskus vielä palaan työn perässä Venäjälle tai saan mahdollisuuden työskennellä jossakin muussa maassa, esimerkiksi Keski-Euroopassa. Mutta tulevaisuus näyttää, mitä elämä tuo tullessaan. Toivottavasti myös auringonpaistetta, kuten tänään täällä Venäjän sydämessä Moskovassa.

Kirjoittaja on sukuseuran hallituksen jäsenen Kaija Leinosen poika.

Ilkka Tervonen, tarmokas kiinteistösijoittaja Sotkamossa

Teksti ja kuvat: Mikko Tervonen, sukuseuran esimies

Ilkka – jos kuka – on paljasjalkainen sotkamolainen. Niin lapsuudenaika, kouluvuodet kuin koko työhistoriakin on kulunut Sotkamossa kirkonkylällä.

Ilkka peri liikemiesverta varmasti isältään. Isällä oli kotitalo ja maanviljelystä Juholankylällä, jossa Ilkkakin vietti lapsuuskesiään. Maanviljelyksen lisäksi isä rakensi erinomaiselle paikalle kirkonkylän sisääntuloväylän varteen vuonna 1952 Shell-huoltoaseman, jota piti itse kymmenisen vuotta ennen kuin vuokrasi sen Shell-yhtiölle ja lopulta vuonna 1978 möi kokonaan Shellille.

Vuonna 1980 isä oli hankkinut Sotkamon keskustasta hyvällä paikalla sijaitsevan, mutta hyvin huonokuntoisen kiinteistön. Isällä oli ajatus saneerata kiinteistö niin, että siitä tulisi yksi huoneisto omaksi asunnoksi ja muut viisi huoneistoa vuokralle ulkopuolisille. Isän kuolema Ilkan ollessa 16-vuotias katkaisi kuitenkin nämä suunnitelmat hetkellisesti.

Ilkka jäi tuossa vaiheessa äitinsä kanssa kahden, muut sisarukset olivat jo lähteneet kotoa. Ilkka joutui tässä tilanteessa nuorena miettimään, miten lähteä hoitamaan asioita hyvällä tavalla eteenpäin. Isän ostamasta kiinteistöstä alettiin vähitellen kunnostaa ensimmäistä asuntoa omaan käyttöön. Se

valmistui vuonna 1981, ja sitten saatiin kiinteistön muutkin tilat kunnostettua ja vuokrattua. Kiinnostus kiinteistöalaan heräsi.

Toki Ilkka yritti muutakin, kävi metsätalousalan koulua pari vuotta, mutta se ei tuntunut omalta, ei myöskään työ Vuokatinrinteellä, jossa Ilkka oli kolme vuotta.

Kiinteistöala oli Ilkan oma juttu. Isän ostamaan, saneerattuun taloon Ilkka perusti 1986 videovuokraamon, jota piti vuoteen 1996 saakka. Samalla hän laajensi yritystoimintaansa. Vuonna 1987 hän osti huonokuntoisen rintamamiestalon, joka peruskorjattiin. Samalle tontille hän rakensi ensimmäisen uudiskohteensa, kuuden huoneiston pienker-

Ilkka Tervonen työpöytänsä äärellä.

rostalon, joka valmistui vuonna 1992 pahimpaan lamaan.

Videovuokraamon toimintaa ja laman ajan ylitämistä yrittäjänä hän pitää äärimmäisen opettavana, raskaana ja tiukkana käytännön korkeakouluna yrittäjyyteen. Tuo aika opetti menestyvän yrittämisen perusasiat ja edellytykset. Moni yrittäjähän joutui tuolloin laman aikana ilman omaakin syytä konkurssin kovan tosiasian eteen.

Laman jälkeen yhtiö rakensi ostamalleen tontille vuonna 1996 rivitalon, joka menikin heti valmistuttuaan kaupaksi.

Ilkka Tervonen Oy:n liikeidea on hankkia edullisesti kiinteistöjä, muuttaa niiden käyttötarkoitusta saneeraamalla, lisätä siten kiinteistön arvoa ja myydä tai vuokrata sitten kiinteistö eteenpäin.

Joitakin kohteita yhtiö on hankkinut pakkohuutokaupoista. Kohteiden hankinnan lähtökohtana on aina edullisuus ja saneerauksen tarve, joka nostaa kohteen arvoa.

Vuosien myötä Ilkka Tervonen Oy:n toiminta laajeni, kohteita tuli lisää, saneeraustoimet onnistuivat ja kohteita saatiin myytyä ja vuokrattua.

Vuonna 1999 tuli tarjolle kuitenkin niin suuri kohde, että Ilkka joutui miettimään uutta ratkaisua. Sotkamon keskustassa oli kaupan 3000 m²:n Säästöpankkitalo. Siihen eivät yksin Ilkka Tervonen Oy:n rahkeet riittäneet. Niinpä Ilkka perusti muutamien muiden sijoittajien kanssa Sotkamon Arvokiinteistöt Oy:n, joka sitten osti koko säästöpank-

kitalon osakekannan. Arvokiinteistöt Oy osti myöhemmin useita muita suuria kohteita, joissa tehtiin vaativia saneerauksia monien vuosien ajan.

Ilkka on tehnyt myös kulttuurihistoriaa. Sotkamon Säästöpankille vuonna 1939 valmistunut Toivola-niminen pankkirakennus sai hänen kauttaan uuden elämän. Pankin jälkeen tiloissa oli toiminut eri aikoina kunnanvirasto, kirjasto, vastaanottokoti ja kehitysvammaisten kerhotila. Tilat olivat olleet tyhjiä vuodesta 2003 lähtien ja jo purku-uhan alla. Ilkka Tervonen Oy osti nämä tilat 2004, ja nyt ne ovat mittavan, yli vuoden kestäneen peruskorjauksen jälkeen hulppeassa kunnossa. Päärakennus on kokonaan Ilkka Tervosen henkilökohteisessa käytössä. Toivolaan kuuluu myös 1500 m²:n luonnonkaunis rantatontti, jossa aikanaan sijaitsi Sotkamon laivaliikenteen tärkein laituri- paikka.

Vuokatin liikekeskus on yksi Sotkamon Arvokiinteistöt Oy:n kiinteistöistä.

Toivolan ranta on ollut aikanaan yksi Sotkamon vilkkaimpia venelaituri- paikkoja.

Suurin yksittäinen kauppa Ilkka Tervonen Oy:lle on ollut 720 m²:n kokoisen Nordean toimitalon ostaminen vuonna 2006 ja sen myyminen

viime heinäkuussa jyvaskyläläiselle Kumura Kiinteistöt Oy:lle. Kiinteistö oli Ilkan mukaan hyväkuntoinen, joten sitä ei tarvinnut peruskorjata. Tiloissa toimii vuokralaisina Nordea-pankki, Rautakirja, UPM-Kymmene, Metsäliitto sekä useita pienempiä yrityksiä.

Ilkka omistaa koko Ilkka Tervonen Oy:n osakekannan, joten hänen on helppo ja hän voi tehdä nopeasti päätöksiä. Alalla joustavuus, nopea päätöksenteko ja jo tehtyjenkin suunnitelmien radikaali muuttaminen ovat tarpeellisia. Tätä kuvastaa hyvin yhden kiinteistön tilanne. Rakennukseen oli tehty saneeraussuunnitelmat valmiiksi asuntojen tekemiseksi. Töiden oli arvioitu kestävän yli vuoden, kustannusarvio oli yli puoli miljoonaa. Viime tipassa ennen saneeraustöiden alkua tulikin muutos, kun tiloille ilmaantui ostaja. Ostaja oli LVI-alan yritys, jolle tuli tarve siirtyä vuokratiloista suurempiin, omiin tiloihin.

Kiinteistöalalla tilanne elää koko ajan, siksi Ilkka korostaa joustavuutta, nopeaa harkintakykyä ja edellytyksiä hahmottaa kokonaisuutta ilman viivytyksiä. Erityisesti asunnoille Sotkamossa on ollut kysyntää yrityksen yli kahdenkymmenen vuoden historian ajan kiitettävästi.

Ilkka tekee tilinpäätöstä lukuun ottamatta myös kaikki kirjanpitoon ja toimistotyöhön liittyvät tehtävät Ilkka Tervonen Oy:ssä. Hän on vuosien saatossa kehittynyt monitaitoiseksi, alansa ja alueensa hyvin tuntevaksi yrittäjäksi.

Ilkka on osannut myös rajata viisaalla tavalla yrittäjyyttään. Hänelle on tarjottu moneen kertaan Kuhmosta ja Kajaanista kohteita, mutta hän ei ole halunnut laajentaa toimintaa Sotkamon kirkonkylän ja Vuokatin ulkopuolelle, koska silloin toiminnan luonne muuttuisi ja riskien mahdollisuus kasvaisi.

Saneeraustöihin Ilkka Tervonen Oy käyttää ulkopuolista työvoimaa, pääosin samoja yrittäjiä vuosien ajan. Vakinaista palkattua henkilökuntaa ei yhtiöllä hänen itsensä lisäksi kuitenkaan ole.

Elokuussa Ilkka Tervonen Oy:llä ja Sotkamon Arvokiinteistöt Oy:llä oli kummallakin noin kymmenen kohdetta, joissa neliöitä yhteensä viitisen-tuhatta. ”Tilanne elää koko ajan”, korostaa Ilkka toimialan erityisluonnetta.

Ilkka on tyytyväinen siihen, että voi tehdä töitä rakastamallaan kotiseudulla, haluamallaan tavalla ja omaan tahtiinsa. ”Tämä on minun juttu”, sanoo Ilkka.

Pitäkää yhtä

Teksti ja kuvat: Väinö Tervo, Vaajakoski Jyväskylä

Äidin vielä eläessä kokoonnuimme lähisuvun kesken äidin (Laina Sofia Tervo, s. Partanen 1.8.1912—4.1.2002) syntymäpäivää lähimmän viikonvaihteen aikana eri teemojen merkeissä. Ensimmäisen tapaamisen yhteydessä vuonna 1997 pelasimme itä-länsi-pesäpallo-ottelun muunnelluin säännöin. Tuolloin vietettiin äidin 85-vuotisjuhlaa.

Suku meni kahtia viitostie jakajana. Pienenentyllä kentällä pelattiin tennispallolla vanhanaikaisesti seitsemän vuoroparia. Jokainen sai lyödä peräti viisi kertaa, ja yhden lyöntikerran kummallekin joukkueelle löi äiti. Niinpä hän saattoikin kommentoida pelin tulosta sanoen, että omat voittii!

Äiti-Laina harjoittelee lapsenlapsensa kanssa pesäpallo-ottelua varten.

Seuraavana kesänä pidimme murre- ja perinnepäivät. Suositeltavaa oli puhua lapsuudessaan oppimansa puhetavan mukaista murretta. Jokainen oli pukeutunut tilaisuudessa vanhoihin, suvussa pidettyihin vaatteisiin ja jokainen toi tilaisuuteen jonkun suvussa käytetyn vanhan esineen. Huumoria viljeltiin ja oltiin leikkimielisiä. Jokainen sai kertoa taustat tuomastaan esineestä. Lapsille oli hankittu nekkutikut, ja ulkona nuotiolla keitettiin muikkukeitto. Köyttä vedettiin taas itä-länsijoukkueiden kesken ja saapasta heitettiin pitkälle. Äiti-Laina karstasi villoja ja rukki hyrиси. Lopuksi kylvettiin savusaunassa.

Köyden vetoa murre- ja perinnepäivänä

Vuonna 1999 järjestimme Ristijärvelle äidin puolen lähisuvun tapaamisen. Kävimme Ristijärven hautausmaalla esivanhempiemme haudalla. Koolla oli noin 50 henkilöä. Laskimme haudalle kukkalaitteen ja kuulin lyhyen puheen. Hautausmaalta siirryimme Saukonmajalle, missä muistelimme menneitä katsellen valokuvia, kuunnellen suvun vanhimpia sekä tutustuen sukuselvitykseen. Ruokailun jälkeen siirryimme esivanhempiemme talon, Vaaranpään tanhuville. Otimme ryhmäkuvan samalla paikalla, jossa sukua on kuvattu jo viime vuosisadan alkupuolella. Pidimme yhteistä hauskaa tanssien serkkumme vapaa-ajan asunnon pihalla – ja saraheinä oli liukasta.

Vuonna 2000 kokoonnuimme 24 henkilön voimin Sotkamon Maaselän Etappiin, joka on jo ympäristöltään stimuloi vaalimaan perinteitä. Katsoimme suvusta vuosien varrella otettuja dioja ja kuuntelimme suvun vanhimpien kanssa tehtyjä videoita ja äänitteitä. Tilaisuuteen oli laitettu päälle äiti-Lainan kutomista kankaista vanhimmalle tyttärelleen ja kahdelle miniälleen tehdyt kansallispuvut. Pihapiirin eläimiin tutustuminen oli nuorison mieleen.

Lentiiran kirkko, Lentuankoski, Kalevalakylä ja hautausmaa Kuhmossa olivat lähisuvun kohteena vuonna 2001. Myös Kuhmossa asuvien sukulaisien kotona piipahdettiin.

Perinne jatkuu

Myöhemmistä tapaamisista mainittakoon vielä rantaongintakilpailu, jossa lännen joukkue oli taas voitokas. Palkintojen jaon yhteydessä saimme seurata Rengin rakkaus –näytelmän ainoaa harjoitusta/esitystä. Usea näyttelijäsukulainen oli antautunut naurunalaiseksi.

Perhepatikka Hiidenportille keräsi vuonna 2004 perheet lapsineen varmaankin siksi, että perillä tiedettiin olevan kalliomuodostelmia luonnolliseksi ympäristöksi Hiisi-kuvaelmalle. Aiheeseen paneutuneet esiintyjät saivat hyvää palautetta muilta patikoitsijoilta.

Vuonna 2005 pidimme yhden koulutunnin vanhalla Salmelan puukoululla. Tunti koostui eri aiheista. Aluksi tutustuttiin Sotkamon koululaitoksen ja kyseisen rakennuksen historiaan. Äidinkielen osuudessa kuultiin runo *Emojänis tuli pyrynä metsänrajaan* siksi, että sitä esitettiin niin usein mukana olleiden lapsuudessa tässä koulussa. Yhteissoudun kuivaharjoittelu korvasi liikunnan osuutta tällä tunnilla. Harjoittelua tarvittiin siksi, että vanhassa koulussa käynnin jälkeen siirryimme kylän venesatamassa kirkkoveeneeseen. Sillä soudimme isä-Kustin (Kustaa Ilmari Tervo 7.4.1908–17.8.1990) syntymäpaikkaan Koiviston niemeen. Mukaan otetut eväät syötiin niemennokassa. Paluumatkalla soutaminen luontui paremmin, ja mat-

kaa soudulle kertyi yhteensä reilut 10 kilometriä.

Asuntoalueellemme Pappilapellolle rakennettiin omakotitalot heti sodan jälkeen, joten monilapsisten perheiden tutustuminen toisiinsa tapahtui luontevasti. Vain muutamalla meistä on ollut mahdollisuus jäädä kotiseudulleen, pääosa on sijoittunut maailmalle. Lapsuuden ystävien etsiminen yhteiseen tapaamiseen kesällä 2007 työllisti monella tapaa. Työ kannatti, sillä saimme kokoon 64 aikaistamme ja meille annettiin hyvää palautetta.

Risusavotta Koivistonniemessä oli kesällä 2010 meidän maalaisserkkujen kädenojennus niemen perineille kaupunkilaisserkuille. Risuja riitti jokaiselle.

Tänä vuonna teimme 20 henkilön voimin risteilyn Sotkamon Kaitainsalmelta Kajaaniin. Monelle osanottajalle näillä vesillä liikkuminen oli uusi kokemus. Maisemaa suurimman osan matkasta hallitsevaa Vuokatin vaarajonoa ihailtiin oikein porukalla. Kun maantiematkailussa maisemat peittyvät pusikoiden taakse, on vesillä liikkumisessa avaruutta.

Äidin toive

Ennen kuolemaansa äiti-Laina esitti toiveensa sanomalla, että pitääkää yhtä. Tätä toivetta olemme toteuttaneet jatkamalla tapaamisiamme. Voidakseen pitää yhtä pitää pitää yhteyttä. Onko lähisukuni erityisen helppo höynäyttää näihin tapaamisiin vai olemmeko todellakin osanneet oikein valita kiinnostavat teemat? Saattaa olla myös niin, että olemme toisillemme riittävän tuttuja osallistukseemme vapautuneesti ohjelmaan ilman pönötystä. Tapaamiset ovat keränneet kerrallaan 17 - 64 osanottajaa.

Vanhemmillamme oli asioista omat käsityksensä ja oma maailmankatsomuksensa, ne ovat perillisillä hyvin tiedossa ja niitä kunnioitamme. Kirjaamattomana ohjeena tapaamisissamme olemme pitäneet sitä, että politiikasta ja uskon asioista ei puhuta. Ymmärrämme, että kaikille meille on yhteistä sukulaisuus. Se on se, mikä meitä yhdistää. Erottavat tekijät pitää pyrkiä pitämään etäällä. Näitä ohjeita noudattaen olemme järjestäneet nyt yhteensä jo viisitoista tapaamista, ja jatkoa on tulossa.

Miten tulin sukuun

Teksti ja kuva: Pirjo Mäkinen, Kuusamo

Oli kesä 1971, kun tapasin mieheni Sepon ensi kerran. Se tapahtui Erfurtissa, silloisessa Itä-Saksassa, kun osallistuimme yhteiselle saksan kielten opiskelijoille tarkoitettulle kesäkurssille.

Sattumalta kummallakin oli myös kesätyöpaikka samalla suunnalla Länsi-Saksan puolella, joten kohtalomme oli sinetöity!

Joulun alla samana vuonna oli sitten ensivierailu tulevassa anoppilassa, Paltamon Vaarankylässä. Sepon pikkusiskot Helena ja Terhi olivat meitä vastassa potkukelkan kanssa Hahtolanmäen alla. Pimeässä ja pakkasen nipistellessä varpaita kävelimme ripeää tahtia Onnenmättäälle. Talo oli nimensä veroinen – niin ystävällinen oli vastaanotto ihanan lämpimässä ja kodikkaassa pirtissä. Tunsin heti tulleetni melkein kuin toiseen kotiin. Aina

myöhemminkin ja lopulta kolmen lapsen kanssa sinne oli mukava palata.

Arvostin appivanhempiani suuresti, ja he olivat myös lapsillemme hyvin tärkeitä. Erityisesti anoppini Maija tuli minulle vuosien varrella läheiseksi, ja ihailin häntä monessa asiassa.

Maija eli Iida Maria oli syntyjään Melalahden Heikkisestä, Iida ja Matti **Tervosen** tytär. Hän oli aikoinaan tullut Onnenmättäälle talon isännän Fridolfin jäätyä leskeksi hoitamaan taloutta ja tämän kuutta lasta. Myöhemmin hän avioitui Fridolfin kanssa ja sai kahdeksan omaakin lasta.

Elämä oli ollut työntäyteistä ja varmasti raskasta, mutta Maija oli säilyttänyt myönteisen elämänasenteensa, oli ystävällinen, iloinen ja vieraanvarainen.

Nyt kun appivanhempiani ei enää ole, muistelen lämmöllä yhteisiä hetkiämme. Teimme vuosien varrella retkiä eri puolille Paltamoa Maijan ja Fridolfin toimiessa mainioina paikallisoppaina.

Sain kuulla monia tarinoita heidän lapsuudestaan ja nuoruudestaan. Erityisesti on mieleen jäänyt ensimmäinen retki Paltaniemelle, tutustuminen kuvakirkkoon, Maijan kertomukset rippikouluajasta siellä sekä muistelut sukulaisten hautojen äärellä.

Lapsemme muistelevat kaipauksella Maijamummin leivontapäiviä ja aivan erityisesti sitä oikeaa kainuulaista ”nyrkkirieskaa”, jota osasi tehdä vain ja ainoastaan ”**Paltamon rieskamummi**”!

Maija Mäkinen (vasemmalla) sisarensa Lea Suvirannan ja tyttäremme Anni-Maijan kanssa Rokuan suukokouksen aikaan vuonna 1989.

Tipasojan laulu

Sanat ja sävel: Heimo Pakkala

*Tää Kainuu on vaarojen, virtojen maa,
siellä aina kosket kuohuu voimassaan.
Lumihanget ne talvella hohtoa luo,
kesän aurinko lämmön ja valon suo.
Aina kaunein luonto Sotkamossa lie,
siksi kaihoni sinne aina vie.*

*On kylä laaja liepeillä Sotkamon,
kansa toimissa uuttera, pelvoton.
Seutu kaunistaa, jylhää Kainuun on maan,
sen ihana luonto suo kauneuttaan.
Myös Sotkamon reitin järvet kimmeltää
ja revontulet palaa, räiskyä.*

*On vaarat korkeat, kauniit sen,
ne tehoo kauneudellaan ihmisen.
Täällä Kuore-, Laiska- ja Suovaarat,
joilta näköalat aukeaa laajat.
Järven Tipaksen luona portti Hiiden on,
paasirotko voittamaton.*

*Veet Herttuan, Kallion lainehtii,
kuohut Välikoskessa karehtii.
Törmän rinteet kaartaa Hietasta,
järvi Räätäinen saartaa Korkeista.
Metsät Pyykorven, Välikankaan huminoid,
kaunis lintuin sävel siellä soi.*

*Veet Kuorepuron hiljalleen virtailee,
salmen Tipaksen veden kera kilpailee.
Louhikosken Pungan veet katoaa,
siitä Kiimaiseen Herttuan veet hajoaa.
Sorsalahti ja Kuikka siintää lahtineen,
Olkko soineen ja metsäsaarineen.*

*Niin kallis mun kotiseutuni on,
se on rakkain kaunein ja korvaamaton.
Heikon voimani tään annan Sinulle,
maani armas sä kaiken soit minulle.
Vaikk' karu on seutu armaan isänmaan,
niin teen työtä eestäs' ainiaan.*

Laulun lähetti Osmo Tervo. Heimo Pakkala toimi vuosikymmeniä Tipasojan kansakoulun johtajaopettajana. Osmo oli hänen oppilaanaan neljän luokan ajan.

Sukuseurassa on tehty taas kulttuuriteko. Seuran toinen sukukirja on saatu valmiiksi ja ilmestynyt painosta. Vaikka en ole ehtinyt kirjaa vielä tarkkaan lukea, voin jo nyt sanoa, että hyvin on onnistuttu. Tämä kirja, kuten edellinen, samoin kuin joululehti Tervakset, on tehty sukuseuran jäsenten toimesta vapaaehtoistyönä. Mielestäni tekijöille kuuluu suuri kiitos!

Kirjan tilatessaan tulee myös tukeneeksi sukuseuran arvokasta työtä.

Alun perin seuraa perustettaessa todettiin, että Tervonen ja Tervo ovat saman sukunimen eri kirjoitusmuotoja, eli Tervot ja Tervoset kuuluvat samaan sukuun. Nimet ovat saaneet erilaisen kirjoitusmuodon paikallisten väestökirjanpidon pitäjien toimesta. Aikoinaan väestökirjanpito oli seurakuntien eli siis pappien vastuulla. Esim. Paltamon seurakunnan papit ovat pitäneet kiinni Tervonen-nimestä, kun taas Sotkamon papit ovat lyhentäneet nimen Tervoksi. Tämän johdosta Sotkamossa asuvat suvun jäsenet ovat etupäässä Tervoja ja Paltamossa asuvat taas pääosin Tervosia. Samoin on käynyt monille Tervosille, jotka muuttivat Amerikkaan. Nimet kirjoitettiin siellä ilman *nenn*-lopputavua.

Kirjaan on koottu sukuun kuuluneiden nimet ja sukulaisuussuhteet perinteiseen tapaan sukutauluiksi, alkaen sukuhaaran kantaisästä. Tässä kirjassa on sukutauluja kolmesta kantaisästä lähtien.

Suurin määrä sukutauluja on Lars Tervosen jälkeläisistä, melkein 500 taulua. Tämä Lars eli Lauri on tullut Sotkamoon v. 1681, jolloin sukunimeksi on kirjattu Tervonen. Hänen lastensa sukunimi on kuitenkin merkitty kirkonkirjoihin Tervoksi.

Jaalangan sukuhaaran kantaisällä Juho Tervosella on useassa sukupolvessa jälkeläisten joukossa pojannimenä Lauri. Liekö Lauri-nimi siis kulkeutunut suvussa sukuperintönä jo ennen Kainuun asuttamista? Lauri onkin komea nimi. Onko roh-

keaa päätellä, että Lauri pojannimenä olisi yksi todiste siitä, että Kainuuseen tulleet Tervoset olivat lähtöisin samalta kylältä jostakin Etelä-Savosta?

Sukutietojen kokoaminen on pitkäjännitteistä, aikaa vievää puurtamista, raakaa työtä. Minä tiedän, mistä puhun. Anna ja Olavi Tervo ovat tehneet ison urakan tietojen keräämisessä ja tallentamisessa tietokoneelle.

Kirjan toimittaneet Kirsti ja Timo Tervo ovat saaneet mielestäni aikaan ammattimaisen kaunista jälkeä. Hyvä sukukirja on vajaa, puutteellinen ilman tarinoita suvun ja suvun jäsenten vaiheista. Tällaisten tietojen kerääminen ja muokkaaminen tarinoiden muotoon on vähintään yhtä arvokasta työtä kuin sukutietojen kerääminen ja tallentaminen. Nähdäkseni suurin vastuu työn tästä osasta on ollut Kirsti ja Timo Tervolla.

Tarinoista eräs, sivulta 29 alkava juttu ”Tipasojalta Hämeeseen” on eräällä tavalla myös minulle mielenkiintoinen. Juttu kertoo kahdesta veljeksestä, Antti ja Juho Petteri Tervosta, jotka tulivat Pirkanmaalle opettajiksi. Antti tuli Tampereelle ja Juho Petteri Nokialle. J. P. Tervo tuli opettajaksi Nokian tehtaitten perustamaan kansakouluun, joka oli tarkoitettu tehtaan henkilökunnan lapsille. Ukkini, äitini isä Aksel Arvid Nieminen oli silloin Nokian tehtaitten palveluksessa. Äitini Suoma Matilda Nieminen meni lapsena J. P. Tervon kouluun ekaluokalle. Liekö kainuulaisella opettajalla ollut vaikutusta siihen, että äitini tuli sitten aikuisiässä Kainuuseen ja jäikin sille tielleen, kun avioitui isäni kanssa.

Vielä kerran: kiitos tekijöille uurastuksesta ja hyvästä työstä!

Kalevi Tervonen

Sukumme viittaa tervanpolttoon

Teksti: Heikki Tervonen, rovasti, kirjailija

Nykyisen käsityksen mukaan Tervonen- ja Tervo-sukunimet viittaavat todennäköisesti tervaan tai tervanpolttoon tai molempiin. Siksi meidän Tervojen ja Tervosten kunnia-asia on tuntea tervanpoltto ja tervankauppa ainakin pääpiirteissään.

Oppaakseni tervanpolttoon otan *Historian havinaa* -nettisivun ja tervakauppaan pietarinsaksalaisen Helsingin yliopiston venäjän kirjallisuuden ja historian professorin **Jakov Grotin** kirjan *Matkakirja Suomessa* 1846 (suomentanut **Pekka Hakamies**, SKS 1983). Matkaseurana Grotilla oli **Elias Lönnrot**.

Pirkko Mikkosen ja **Sirkka Paikkalan** teoksen *Suomalaiset sukunimet* (Otava 1993, 3.painos) mukaan sukunimiä Tervo ja Tervonen esiintyivät asiakirjoissamme viimeistään 1600-luvulla jo kaikkialla Savossa, Karjalassa, Oulujärven vesistön varrella sekä Kemijokivarressa. Oulu- ja Kemijokivarressa on Tervo vallitsevin. Etelä-Karjalassa se esiintyy rinnan Tervosen kanssa. Muualla on Tervonen lähes yksinomainen. Muutamia tietoja on myös maamme länsiosista.

Sukunimeksi Tervo ja Tervonen ovat sukunimikirjan mukaan voineet alun perin kiteytyä Tervalkuisen asuinpaikan nimestä tai liikanimestä tai vaikkapa tervanpolttajalle annetusta lisänimestä.

Näin tervaa poltettiin?

Ensimmäiset kirjalliset maininnat tervapoltosta maassamme ovat 1600-luvulta. Tervanpoltto lisääntyi merkittävästi 1700-luvulla. Toukokuussa petäjät kuorittiin. Rungon pohjoispuoli jätettiin kuorimatta, etteivät puut kuolleet pystyyn. Näin puut saivat seisoa pari vuotta, jonka jälkeen loput kuorista poistettiin. Puut jätettiin vielä vuodeksi pihkaantumaan.

Talven aikana puut kaadettiin ja kuljetettiin tervahaudoille. Ne sahattiin ja pilkottiin sopivan mitaisiksi haloiksi, joiden annettiin kuivua kevääseen saakka. Toukokuussa aloitettiin tervahaudan valmistaminen. Se tehtiin aina rinnemaastoon, esimerkiksi kukkulan laitaan. Sen pohja kaivettiin supillon muotoiseksi. Tiivistämiseen käytettiin savea ja

mutaa. Tervaspuut ladottiin haudan pohjalle säteittäin keoksi. Lopuksi ne peitettiin turvekerroksella ja laki tiivistettiin mullalla. Haudan alareunaan jätettiin sytyttämistä varten peittämätön kaista, joka tukittiin turpeella hiiltymisen päästyä alkuun.

Tervahaudan polttamista valvoi hautamestari eli lotnikka. Haudan tuli palaa kytemällä. Tervahaudan polttaminen kesti noin viikon. Tervahaudan sisään tehtiin ränni, joka tuli ulos haudan rinteenuoleisesta osasta. Terva laskettiin ränniä pitkin tynnyriin.

Tervakauppaa Kainuussa

Jakov Grot kohtasi tervakaupan Kajaanissa, jossa tervaveneet oli kuljetettava maata myöten koskien kohdalla. Tervatynnyreitä ja tervaveneitä kuljetettiin jatkuvasti kaupungissa kierretessä koskia. Hän halusi nähdä paikan, missä veneet nostettiin maihin. Sen nimi oli Kivipuro.

Vielä lastissa olevien veneiden luo ajoi pieniä kaksipyöräisiä rattaita, jotka peruuttivat veneiden laidan viereen. Kunkin rattaan kuormaksi kieritettiin kaksi tynnyriä lankkua pitkin. Vene laskettiin jokea alas ja yritettiin vetää vankkureiden päälle. Vankkurit olivat poikittain jokeen nähden. Kun virta oli voimakas, tehtävä oli rankka. Köysi katkesi ja kaikki köydestä vetäneet kaatuivat, kuka veteen, kuka kiviselle rannalle. Ilmassa kaikui kiro sanoja.

Kun vene oli vihdoinkin saatu vankkureille, oli hevosten vuoro, joita oli tavallisesti vankkureiden edessä kaksi peräkkäin, ryhtyä vetämään vankkurit viettävälle rantatörmälle. Grotista teki pahaa katsella ihmisten ja eläinten raskaita ponnisteluja. Hän ihmetteli, että tervanpolttajat eivät olleet keksineet mitään keinoa työnsä helpottamiseksi. Hän jatkoi: ”Suomalaisilta puuttuu neuvokkuutta, kätevyyttä ja yritteliäisyyttä!”

Grot lähti katsomaan myös paikkaa, jossa veneet laskettiin jälleen veteen. Veneiden laskeminen kävi helpommin ja nopeammin kuin nostaminen, vaikka menetelmä oli sama. Paikka, jossa veneet laskettiin jälleen veteen, oli nimeltään Lampi.

Pian Grotin käynnin jälkeen valmistui Kajaaniin kanava. Avajaispäivänä kaikki paikalle tulleet ter-

vaveneet laskettiin ilmaiseksi sulkujen läpi. Kelpo talonpoikien ihastuksen voi kuvitella, kun he kaikkien aikaisempien vaikeuksien jälkeen saattoivat ohittaa Kajaanin kosket niin helposti.

Tervanvalmistus ei tuottanut Grotin mukaan talonpojalle voittoa. Tervan kuljetus Kajaanista Ouluun maksoi sekä koskien laskun että maakuljetukset huomioon ottaen suunnilleen neljä hopearuplaa. Joku oli kerran laskenut yhteen kaikki valmistus- ja kuljetuskustannukset ja todennut kärsineensä muutaman ruplan tappion. Pohjanmaan talonpojat harjoittivat siitä huolimatta yleisesti tätä elinkeinoa, koska he toisaalta eivät laskeneet oman työnsä arvoa ja toisaalta tarvitsivat käteistä rahaa maksaakseen veronsa.

Kainuun terva päätyi Ouluun

Grot oletti, että kun Suomessa toimitettava isojako saataisiin päätökseen, tervanpolto kävisi paljon harvinaisemmaksi. Silloin metsät jaettaisiin palstoihin, joita kukin omistaja säästäisi maatalouttaan varten. Tuolloin, kun metsät olivat yhteistä omaisuutta, tervanpolto oli yksi Pohjanmaan pääelinkeinoista. Tervanpolto oli yleistä jo 30 virstan päässä rannikosta ja sitä harrastettiin syvällä sisämaassakin, jopa sadan virstan etäisyydellä merestä, vesireittien lähistöllä. Kajaanin ympäristössä poltettiin paljon tervaa.

Kainuun terva päätyi Ouluun. Grot kävi sielläkin. Kaupungin kaduilla usein tuntuva tervan haju oli herättänyt hänessä ja hänen matkakumppaneissaan halun nähdä valtava tervavarasto. Sinne oli mentävä purrella. Vihdoin seurue saapui lukuisten tynnyreiden peittämän saaren rantaan. Paikkaa kutsuttiin Tervahoviksi. Tervan valmistusta harjoittavat talonpojat toivat tervatynnyrinsä sinne tervave-

neillä. Väkipyörän avulla tynnyrit nostettiin rantaan hirsistä rakennetulle laiturille. Tynnyrit saivat seistä laiturilla yhden vuorokauden sen tarkistamiseksi, vuotiko niistä tervaa. Tynnyreistä mahdollisesti vuotanut terva valui ränniä pitkin mereen.

Tämän jälkeen kelvolliset tynnyrit kieriteltiin leveisiin ja mataliin varastomakasiineihin ja asetettiin kaksikerroksisiin riveihin. Makasiineja oli kuusi. Saareen tuotiin päivittäin jopa 1300 tynnyriä. Kaikkein vilkkain aika oli loppukesä, jolloin talonpojat vapautuivat taloustöistä. Siellä oli ajoittain 30 000 tervatynnyriä kerrallaan. Se olikin Suomen suurin tervavarasto.

”Punaparta” tervan suurkuluttaja

Kaikkiaan tervaa vietiin Oulusta jopa 55 000 tynnyriä vuodessa, eniten Englantiin. Aikaisemmin, erityisesti Napoleonin valtakaudella, tervanvienti Oulusta oli vielä paljon laajempaa. Tervantuottajat valittivatkin huonoja aikoja, jotka olivat koittaneet sen jälkeen, kun tervan suurkuluttaja ”Punaparta” oli kuollut. Tervakauppiaat nimittivät Napoleon Bonapartea Punaparraksi. Grotin aikana lautojen vienti oli jo kolme kertaa tervanvientiä suurempaa.

Paluumatkalla Grotin seurue kävi toisella saarella, jossa oli tervatehdas ja laivaveistämö.

Grotin mukaan Oulun ympäristössä asui yritteliästä väkeä. Monissa taloissa hän näki hyvin mukavia ja lujatekoisia kaislamattoja, joita valmistettiin Lumijoen kylässä. Kaduilla hän tapasi talonpoikaisnaisia kauppaamassa kotikutoista pellavakangasta. Hänestä oli sääli, että liikenneyhteydet Suomen kaupunkien välillä olivat vielä niin kehitymättömät, että maan alueet eivät voineet vaihtaa tuotteita keskenään.

Sukunimi Karjalan tervanpoltosta?

Epäilemättä Tervosilla on ollut oma osansa tässä Oulun ja etenkin Kainuun tervanpoltossa ja -kaupassa. Sukunimeään he tuskin ovat kuitenkaan saaneet tästä tervanpoltosta, vaan se tulee paljon kauempaa. Ehkäpä tervaa on poltettu ainakin kotitarpeiksi jo keskiajalla Karjalassa, ja siitä Tervoset ovat saaneet nimensä. Tämä voisi olla ainakin yksi olettaus.

Tervakauppa alkoi hiljentyä maailmalla 1870-luvulla, kun puulaivoista siirryttiin rautalaivoihin. Tervaa ei enää tarvittu yhtä paljon.

Oulujoki, jota pitkin Kainuun terva kuljetettiin Ouluun. A. F. Skjöldebrandin maalaus 1799. Museovirasto.

Mainuan kuningas ja keisari tapasivat

Teksti: Heikki Tervonen, rovasti, kirjailija

Tervosen suvun kaikkien aikojen merkittävin historiallinen hetki oli kesällä 1819, kun Venäjän keisari Aleksanteri I ja Mainuan herra tai Mainuan kuningas, valtiopäivämies Henrik Tervonen tapasivat Kainuussa Haapalankankaalla, jossa keisari söi tallissa sekä myöhemmin Henrik Tervosen kodissa, jossa keisari yöpyi.

Tapahtumista kertoo pietarinsaksalainen professori **Jakov Grot** matkakirjassaan *Matka Suomessa* 1846 (suomentanut **Pekka Hakamies**, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 1983). Grot oli tuon vuoden kesäkuun lopulla Nygårdin kartanossa Paltamon kirkonkylässä. Lähellä kartanoa oli ”hallitsijan talli”. Tallissa oli vihko, jossa oli kirjoitettu neljällä kielellä: venäjäksi, ruotsiksi, saksaksi ja ranskaksi (muttei suomeksi!) kuvaus keisari **Aleksanteri I:n** matkasta Kajaanin seudulla. Vihkon oli julkaissut keisarin seurueeseen kuulunut kapteeni **Sebastian Gripenberg** vuonna 1828.

Saapuessaan tallin luo Grot näki aikojen kulu-

sa tummuneen pienen rakennuksen, jonka ovesta pääsi sisään vain kumartumalla. Aikaisemmin talli oli seisonut Haapalankankaalla Vuolijoen varressa Paltamon pitäjässä. Gripenbergillä oli ollut ongelmia etsiä keisarin seurueelle ruokapaikka. Aluksi hän mietti lehtimajaa, mutta katsoi, ettei ollut riittävästi aikaa eikä tarvikkeita sen rakentamiseen. Niin päädyttiin puhdistettuun talliin.

Keisari ei tallista pahastunut, kunhan oli vain ruokaa. Keisari itse tarjosi aterian aikana puolukahvytelöä, jota hän oli saanut Tohmajärven papin rouvalta. Sen sijaan hänestä oli ristiriitaista syödä tallissa kahta hänelle tarjottua ananasta. Ne hän säästi seuraavan asunnon hoitajalle, Kajaanin pastorin rouva Appelgrenille. Tämä sai keisarilta ananasten lisäksi timanttikoristeisen soljen.

Henrik Tervoselle suosiollinen kohtelu

Kun Henrik Tervonen oli seudun merkkihenkilöitä, hän tapasi keisarin jo Haapalankankaalla. Hän oli nähnyt keisarin jo Porvoon valtiopäivillä vuonna 1809. Henrik Tervonen oli ehtinyt olla jo Ruotsin valtiopäivillä.

Sen jälkeen kun keisari oli vierailut Kajaanissa ja lähtenyt liikkeelle ratsain, hän oli saapunut yöksi köyhään ja huonokuntoiseen Ronkalan taloon. Siellä keisari nautti illallista, mm. vasikanpaistia, jonka rouva Appelgren oli antanut kamaripalvelijan mukaan Kajaanista. Ronkalan talossa keisari nukkui matalassa, lyhyehkössä maalaamattomassa vuoteessa, joka oli myöhemmin siirretty ”hallitsijan talliin”. Jo neljältä alkoi taivaltaaminen jälleen, ja kuudelta keisari saapui samassa Mainuan kylässä sijainneeseen talonpoika Henrik Tervosen taloon. Grotin mukaan Henrik Tervonen sai osakseen mitä suosiollisim-

Haapalankankaan kuuhuisa talli, jossa keisari Aleksanteri I seurueineen aterioi. Sebastian Gripenberg: Keisari Aleksanteri I:n matka Suomen suuriruhtinaskunnassa 1819, 1828. Museovirasto.

man kohtelun. Ruotsin valtiopäivillä toimimisen ja arvokkaan käytöksensä takia hän oli saanut kotipaikallaan kutsumanimen ”Mainuan herra”. Se huvitti kovasti keisaria. Grotin väitteen mukaan Henrik Tervonen ylpistyi Venäjän keisarin osoittamasta hyväntahtoisuudesta niin, että muuttui sietämättömäksi lähimmäisilleen. Henrik Tervosen emäntä – jonka etunimeä ei mainita – tarjosi keisarille paistettuja perunoita, maitoa ja voita. Gripenbergin mukaan näistä ruokalajeista koostuneella päivällisellä ”Mainuan kuningas” kestitsi Venäjän keisaria.

Kiista keisarin veneen aitoudesta

Haapalankankaan tallissa oli myös vene, jolla keisari oli yhdessä ruhtinas Wolkonskyn kanssa ylittänyt ennen Sotarilan taloa olleen Vuottojoen yhdessä oppaansa Erik Määtän kanssa. Sekä keisari että ruhtinas kastelivat ja likasivat jalkansa veneestä noustessaan. Vene oli myöhemmin ostettu

sijoitettavaksi talliin. Mutta sitten levisi talonpoikien keskuudessa huhu, ettei se ollutkaan sama vene, jolla keisari oli ylittänyt joen. Totuuden selvittämiseksi Henrik Tervonen-vainajan poika Johannes Tervonen pantiin vuonna 1833 valalla vannomaan, että kaupassa ei ollut tapahtunut vilppiä. Oikeuden pöytäkirjan venettä koskeva osa oli nauhattu tallin seinään. Samassa paperissa mainittiin, että vene oli hankittu Paltamon pitäjän laskuun kahdeksalla riikintaalarilla.

Seuraava keisarin seurueen pysähdyspaikka oli Nissilän kestikievari. Henrik Tervonen on seurannut keisari sinne, koska hänet on maalattu tapaamassa keisaria Nissilässä. Maalauksessa keisari keskustelee pihapiirin portilla Henrik Tervosen kanssa niin, että mukana on vain yksi mies; muut ovat kauempana Onko hän joku suomea osaava seurueen jäsen, joka toimi tulkkina?

Keisari Aleksanteri I ja Henrik Tervonen Nissilässä. Sebastian Gripenberg: Keisari Aleksanteri I:n matka Suomen suuriruhtinaskunnassa 1819, 1828. Museovirasto.

Pastori Toivo Tervonen toimi radiolähetystyössä Pohjois-Amerikassa

Teksti: Heikki Tervonen, rovasti, kirjailija

Tervosia on ehtynyt myös Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Näihin kuuluivat Helena ja Toivo Tervonen, jotka olivat saaneet kutsun ”Herran työhön”. Heistä kertoi amerikansuomalaisten Siirtokansan kalenteri 1949.

Radio- ja lähetyssaarnaaja Toivo Armas Tervonen oli syntynyt Pietarsaaressa syyskuun 4. päivä 1904. Hänen vanhempansa olivat Edward ja Roosa Tervonen. Kun Toivo-poika oli kaksivuotias, perhe muutti Oulaisiin. Isä oli kiertävä saarnaaja. Hän mm. teki vuosia työtä lappalaisten tai niin kuin me sanomme: saamelaisten parissa. Syvästi kristillisessä kodissa kasvaneena sekä tuntien sy-

Helena ja Toivo Tervonen toimivat Herran työssä niin Kanadassa kuin Yhdysvalloissa.

dämessään kutsun Jumalan sanan levitystyöhön Toivo Tervonen meni Vaasan Baptistiseminaariin. Hänet vihittiin papiksi vuonna 1932.

Tästä alkoi papin uhrautuva ja antoisa, joskin ohdakkeinen päivätyö. Ensimmäisinä vuosina hän toimi Suomen Baptistisen Nuorisoliiton matkasihiteerinä. Hoidettuaan useampia seurakuntia mm. Turussa ja Värtsilässä sekä kuljettuaan laajoilla alueilla innokkaana herätysaarnaajana, pastori Tervonen kutsuttiin Kanadaan hoitamaan Toronton baptistiseurakuntaa vuonna 1936.

Oltuaan siellä pari vuotta hän sai kutsun Yhdysvaltojen puolelle Ohion osavaltion Fairportiin. Tätä seurakuntaa hän hoiti menestyksellisesti yhdek-

sän vuotta. Hänen aikanaan rakennettiin Painesvil-
len baptistikirkko. Usein hän teki lähetysmatkoja hyvin laajoille alueille. Koska hän tunsu kutsu-
mukseen antautua lähetystyöhön, hän toimi Baptist Mission Union -lähetysjärjestön palveluk-
sessa.

Crisholmiin Minnesotan osavaltioon Toivo Tervonen tuli kesällä 1947 käytyään siellä pari kertaa aikaisemmin.

Puolisokin Herran työhön

Avioliiton Toivo Tervonen solmi Suomessa Eva Hellmanin kanssa vuonna 1933. Tästä avioliitosta syntyi kolme lasta. Eva Hellman kuoli vuonna 1945. Toivo Tervonen meni uudelleen naimisiin seuraavana vuonna Helena Raen kanssa. Helena Tervonen oli syntynyt Kurussa. Hän oli tullut Kanadaan lapsena vanhempiansa Anton ja Impi Rajalan kanssa. Korkeakoulusta päästyään Helena toimi kirjanpitäjänä, mutta kun hän tunsu kutsumusta Herran työhön, hän kävi Toronton baptistien raamattuopiston kolmevuotisen kurssin. Tämän jälkeen hän toimi evankelistana suomalaisten ja ranskalaisten keskuudessa. Hän oli Kanadan baptistinaisten lähetysjärjestön palveluksessa.

Hilja A. Wäisänen kertoi, että sinä lyhyenä aikana, jolloin pastori Tervosen perhe oli toiminut Crisholmissa, he olivat vaatimattomalla persoonalla voittaneet aivan arvaamattoman suuren ystäväpiirin. Suuri oli se kuulijapiiri, joka sunnuntaiaamu toisensa jälkeen kuunteli ”Elämän sanaa” radiolähetyksessä. Palvelevaisuus ja toisten auttamishalu oli Tervosilla se salattu voima, joka oli heille ominaista. Omat mukavuudet unohtaen he työskentelivät harvinaisilla henkisillä ja fyysisillä voimillaan. Ihana laulu ja ihana puhe radiossa ja kirkossa ei jättänyt kylmäksi.

Sama innokas herätysaarnaaja, joka aloitti toimintansa Suomessa, jatkoi työtään Minnesotassa.

Hänellä oli elämän koulussa saatu varmuus, luja usko elävään Jumalaan, halu palvella ja halu olla apuna kärsiville. Ennen kaikkea hän halusi totella suuren Mestarin käskyä: ”Mene, sillä minä lähetän sinut.”

Sotkamolaissyntyinen Eeva Utriainen

Siirtokansan kalenteri kertoi myös monista muista amerikan- ja kanadansuomalaisista. Yksi heistä oli rouva Eva Utriainen, joka kuoli tyttärensä kodissa Cromwellissa Minnesotan osavaltiossa huhtikuun 27. päivä 1940. Hän oli suomalaisen papintodistuksen mukaan ”itsellisen” Juho Heikin leski Eeva Ollintytär Utriainen, omaa sukua Mähönen. Hän oli syntynyt Sotkamon seurakunnassa Oulun hiip-

pakunnassa huhtikuun 11. päivänä 1848. Hän oli siis kuollessaan hieman yli 92-vuotias. ”Varsin kunnioitettu ikä”, sanotaan muistokirjoituksessa.

Eeva Utriainen tuli Minnesotan Cromwelliin tyttärensä rouva Mikko Kinkin luo vuonna 1912, jolloin hän oli 64-vuotias. Hän asui Cromwellissa kuolemaansa saakka eli 28 vuotta. Häntä jäivät muistamaan tyttäret rouva Frank Mäki ja rouva Saara Kinkki Cromwellissa ja poika Kusti Utriainen Jormuassa Kajaanin läänissä Suomessa.

Eeva Utraisen muistovärssy kuului seuraavasti:

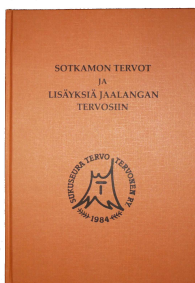
*Elon polkua arkana kuljit,
työs suoritit, olit vait’;
Nyt silmäsi uneen suljit
Ja rauhan ikuisen sait.*

SUKUSEURAN TUOTTEITA MYNNISSÄ!

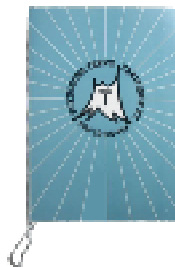
Sukukirja
Jaalangan Tervot
50 €/kpl

Sukukirja
Sotkamon Tervot ja lisäyksiä
Jaalangan Tervosiin
60 €/kpl

Adressi 10 €/kpl

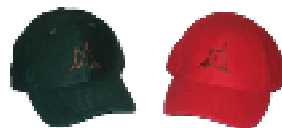
Kynät 4 €/kpl

Standaarit 30 €/kpl

Lippikset 10 €/kpl

Lisäksi myynnissä logolla varustettuja T-paitoja 10 €/kpl ja valkoisia kangaskasseja, joissa seuran logo on painettuna molemmille puolille 4,50 €/kpl.

Tilaukset ja tiedustelut: mikko.tervonen@fonet.fi

Suden katse

Teksti ja kuva: Ari Tervo, Kajaani

Suomen suurpedoista vihatuin on ehkä susi. Luontokuvaajalle suden näkeminen, saati kuvaaminen, on harvinaista herkkua. Susia pääsee parhaiten näkemään kaupallisista kuvauskojuista - jos on tuuria. Kuvauskojuista pääsee näkemään karhuja käytännössä varmasti, mutta susi on huomattavasti harvinaisempi. Siksi se onkin monen luontokuvaajan toivelistalla.

Kävin heinäkuun alkupäivänä Rautiaisen Lassin kuvauskojulla Kuhmon Rahkosuolla. Toiveena oli saada kuvattua susi. Kolme vuotta sitten onnistuin samalla suolla kuvaamaan yksittäisen suden. Tällä kertaa illan edetessä karhuja tuli ja meni, mutta susia ei näkynyt.

Aurinko laski horisontin taakse. Karhujen käynnit harventuivat ja uni meinasi voittaa mielen. Piti pinnistellä pysyäkseni hereillä, sillä nyt ei saanut nukkua onnensa ohi. Mielessä oli yhden luontokuvaajakaverin kertomus parin viikon takaa, jolloin lyhyen nukahduksen aikana sudet menivät ohi.

Viimein klo 02.25 huomasin kahden suden juoksevan kohti kuvauskojua. Ne leikkivät hie-

man, ja nuorempi susista istui paikoilleen. Kuvasin juuri sitä, sillä hämärässä paikallaan olevan suden kuvat onnistuisivat varmemmin. Vanhempi susi kiersi vähän kauempaa, mutta tämä nuorempi susi tuli aivan kuvauskojua kohti. Sydän takoi ja mieli toivoi, että valoa olisi tarpeeksi kuvien onnistumiseksi. Kamera nakutti kuvia 10 kuvaa / sekunti -tahtia. Susi pysähtyi, ja säädin kameraa kuvaustilanteen mukaan. Lopulta susi katsoi suoraan kameraan, ja se tuntui suorastaan nautinnolliselta. Siinä ei ollut ollenkaan pedon katseen tuntua - vai ihmettelevän ja tutkivan katseen. Susi tuli lopulta aivan lähelle ja sitten se käveli muutamien metrien päästä kopista - aivan uskomatonta.

Myöhemmin vielä sama vanha susi ja kolmas-kin susi juoksivat kauempaa kojujen ohi, mutta kaikki oli ohi muutamissa minuuteissa. Mielessä kävi ajatus viiden minuutin nukahduksesta - ja tämä kaikki olisi mennyt sivu suun. Mieli oli levollinen katsellessani kameran näyttöä. Susikuvia tuli taas, ja jotkut jopa onnistuneita.

Nuori susi katsoi suoraan kameraan.

© Ari Tervo

Itella Green

Sukukokous Sotkamossa hotelli Tuliketussa 23.7.2011

Ylhäällä: Sukukokousväkeä

Oikealla: Vuosikokouksen puheenjohtaja Väinö Tervo ja sihteeri Marja-Leena Timonen.

Vasemmalla: Uuden sukukirjan tekijät saavat sukuseuran esimieheltä onnittelut ja uuden kirjan. Kuvassa oikealta Anni Tervo, Olavi Tervo, suvun esimies Mikko Tervonen, Kirsti Tervo ja Timo Tervo.

Kokousväki ryhmäkuvassa.